د.بورهان .أ. یاسین :

ئەگەر کوردا سەروەریەک نەتەوەیی ل باشوورێ کوردستانێ نەبیت ئەوان مافێ داخازیا مانا ئەمریکا ل باشوورێ کوردستانێ نینە

دیدار : مەتین

دکتور برهان.ا.یاسین، ئێك ژ روناکبیر و سیاسەتمەدارێن کوردە، ئەڤە ماوەکێ نەکێمە ل وەلاتێ(سوید) ل باژێرێ(لوند) دژیت، لێ هوشیاری و دیفچوونا وی لسەر رەوشا کوردی و پێشهاتێن سیاسی ل عیراقێ بو ئەگەرێ هنارتنا دوو نامێن گرنگ ل (١٠و١١/٤/٢٠٠٣) بو هەردوو ئیدارێن کوردی ل هەڤلێر و سلێمانیێ لدۆر دیارکرنا پێشبینیێن خۆ د کاودانێ عیراقێ یێ نووی و بتایبەتی رەوشا کوردی د مژارا عیراقێدا. کو د هەردوو نامێن خۆدا دخوازیت کو کورد هەردوو ئیدارێن خۆ بکەنە ئێك بو روژدیا سەرکردایەتیا کوردی ب دەستڤەئینانا مافێن چارەنڤیسێ مللەتێ کورد. و خواستیە کو پەیوەندیێن کوردان دگەل ئەمریکا بهێنە موکوم کرن و پێشبینی نەکریە بو هاتنا لەشکەرێ تورکیا بو ناڤ ئاخا

کوردستانێ، هەروەسا روخاندنا رژێما بەعس ب دەرفەتەکا مێژووی بو کوردا ل سەر هەمی ئاستەکی ل قەلەم دایە کو ببیتە فاکتەرەك بو بدەستفەئینانا مافێن رەوایێن مللەتێ کورد و داکوکی کریە کو کێشا کوردی د درێژاهیا(٨٣) سالاندا دگەل رژێمێن عیراقێ یێن ئێك لدیف ئێکی هاتینە، چارەسەر نەبوویە و ئەڤرۆکە ژی نابیت ئەو هزر بهێتە کرن کو کورد دشێت ببیتە برا مەزنێ سەربۆرا یاسایی‌کرنا و دیموکراتی‌کرنا دەولەتا عیراقێ. ژلایەکێ دیڤە دەستەکا روناکبیرێن کورد کو دکتور برهان ئێك ژوانە، دوو پرۆژێن گرنگ پارسال ب دبلوماسیەتەك نهێنی پێشکێشی هەردوو ئیدارێن کوردی کرینە، ل باشوورێ کوردستانێ کو ئارمانج ژ پرۆژێ ئێکێ دۆزا کوردی پێشوازیێ و مفایی ژ پرۆژێ رۆژهەلاتا ناڤەراستا مەزندا بکەت کول لژێر ناڤێ (کونگرێ کوردستانێ دەربارەی کورد و پرۆژێ رۆژهەلاتا ناڤەراستا مەزن) کو کونگرەك ل باشوورێ کوردستانێ بهێتە کرن و شروڤەکرنەك سیاسی لسەر هەمی کاودانێن نوی ل دەڤەرێ بهێتە کرن کو نەخاسمە کورد فاکتەرەکێ کارێگەرن د پرۆژێ ئەمریکیدا. دیسان پرۆژێ دووێ لژێر ناڤێ (چارەسەریەکا ئاشتیانە بۆ کێشا هەبوونا هێزێن (p.k.k) ل باشوورێ کوردستانێ د دۆزا کوردی ل تورکیا) کو ئارمانج ژ ڤی پرۆژەی چارەسەرییەکا سیاسیە بۆ چارەسەرکرنا کێشێن کوردی ل هەر چوار پارچێن کوردستانێ و بتایبەتی کوردستانا باکوور و خواستیە رولێ سەرکردایەتیا سیاسی ل باشوورێ کوردستانێ رولەکێ ئەکتیف و پوزتیف بیت د چارەسەرکرنەکا ئاشتیانە بو دەڤەرێ بگشتی، ئەڤە و ژبەر گرنگیا ڤان هەردوو پرۆژێن ستراتیجی(کۆڤارا مەتین) ب داخازنامەکا فەرمی دکتور بورهان ل بارەگایێ کۆڤارێ مێهڤان کریە بو پتر روناهی دان و شروڤەکرنا راو بووچونێن خو لسەر هەردوو پرۆژان.

ئەم ژی ل کۆڤارا مەتین هەردوو نامێن دکتوری ئاراستەی هەردوو ئیدارێن کوردی کرین دگەل دەقێ هەردوو پرۆژان بو خویندەڤانێ هێژا بێ ی دەستکاری بەلاڤەدکەین.

و دوێ باوەرێ داینە کو هەر هزرەك پرۆژەکە بو دان وستاندنەکا بەردەوام ژ بو خزمەتکرنا بەرژەوەندا بلندا مللەتێ کورد.

M لدەسپێکێ سوپاس بۆ دکتوری کو هاتیە کۆڤارا مەتین و ڤێ سەرەدانێ ب دەرفەت بزانین و ڤێ چاڤپێکەفتنێ دگەل جەنابێ وی بکەین وپێخۆشحالین پێناسەکا کورت لسەر هەردوو پروژێن پێشکێش کرین بدەتە مە.

ب: ئەڤ هەردوو پرۆژە کوردستانی نە، پرۆژێ ئێکێ گرێدانا کونفرانسەکیە ل باشوورێ کوردستانێ کو سیاسی و ئەکادیمی بەشداریێ تێدا بکەن، سیاسی ژی مەبەستا مە لایەنێن هێزێن سەرەکی‌نە و یێن دن کو بۆ چوونێن جودا جودا بێنە دەنگ لسەر جهێ کوردستانێ د

پـرۆژێ رۆژهـەلاتا ناڤەراسـتا مـەزنا ئـەمریکی دا، کـو دڤـێ ژی دا کۆمەلـەکا تشـتێن بـاش ژێ پەیدا دبن، ئێك ژوانا ئەوە کو کوردستان یا کورد ئەو بخو دێ بیتە خودییا خـو لسـەر پـرۆژێ رۆژهـەلاتا ناڤەراسـتا مـەزن، ئایـا چـەوا ئـەم ڤـی پـروژەی دبیـنن؟ چـەوا ئـەڤ پـروژە دێ ب سـەرکەڤیت؟ چـەوا دێ کـارتێکرنێ لسـەر گـەلێ کـورد یـان نەتـەوا کـورد ل هەرچـوار پارچێن کوردستانێ؟

پرۆژێ دووێ ژی ئـەوە کـو دەسـتهەلاتا سیاسـی ل باشـوورێ کوردسـتانێ رابیـت ب هەولـەکا ناوبژیکـەر دناڤبـەرا (P.K.K) یـێ ژ لایـەکی و تورکیـا ژلایـەکێ دیڤـە، بـۆ ئـەوەی بشـێوەکێ سیاسی و دبلوماسی کێشا (p.k.k)ێ و (تورکیا) چارەسەربکەن، کو بشێوەکێ پـوزەتیڤ تـەواو ببیت، و هەبوونەك د مەسەلا کوردی دا ل باکوورێ کوردستانێ چێ ببیت.

و ئەڤ پرۆژێ مـەزی پـرۆژەك کوردسـتانی یـە، ئـەم بـاوەر دکـەین دهەولـەك هوسـادا ئـانکو دبلوماسی کو دەستهەلاتا سیاسی ل باشوورێ کوردستانێ پێ رابیـت، گەلـەك لایـەن هەنـە یـێن پەیوەندیـدار، ئێـك ژوانـا دەسـتهەلاداریا سیاسـی ل باشـوورێ کوردسـتانێ. دوو تورکیـا، سـێ چـوار- ئـەمریکا و پێـنچ ئێکـەتیا ئـەوروپا کـو ئـەوژی گەلـەکا مـەعنی یـە ب P.K.K پێشڤەچوونێن پـوزەتیڤ دلایـەنێن ریفورمانـادا کـو چارەسـەریەکا سیاسـی بـۆ مەسـەلا کـورد ببینیت.

بوونـا(P.K.K)ێ ل باشـوورێ کوردستانێ،سەرئێشـیەکە بـۆ باشـوورێ کوردسـتانێ و سەرئێشیەکە بۆ ئەمریکا و ئەوروپا و بۆ تورکیا بخـو، و ئـەوێن مفـای وەردگـرن دێ باشـوورێ کوردستانێ بیت ب پلا ئێکێ د هەولـەکا چارەسـەرکرنەکا بڤـی رەنگـی دا، کـو پێشڤەچوونەکا پوزەتیڤ باشوورێ کوردستانێ بۆ باکوورێ کوردسـتانێ تومـار بکـەتن. و تورکیـا ژی دێ مفـای وەرگریت و ژ ڤێ سەرئێشێ دێ خـلاس بیـت و دەلیڤەکـە بـۆ نێزیـك بۆونـا تورکیـا ژ ئێکـەتیا ئەوروپی و هەروەسا ئەمریکا ژی دێ مفای وەرگریت، چونکە پالەپەسـتوویا تورکیـا بـەردەوام بۆویە لسەر ئەمریکا.

ئـەڤ هـەردوو پـرۆژە مـە پـار پێشـکێش کـرن، (مـام جـەلال)ی ب فـەرمی بەرسـڤا مـە دا و داکۆکی کر کو ئەڤ پرۆژێ ناوبژینکرنا باشوورێ کوردستانێ دناڤبـەرا(P.K.K و تورکیـا) دا ب پرۆژەکێ نایاب ل قەلەم دا. و هەول دا کو ئەڤ پرۆژە بکەڤیتە دوارێ پراکتیکی دا.

و ژلایێ کاك (مەسعود)ی هیچ بەرسڤەك بۆ مە نەهات، بەلێ ئەڤ سالە جارەکا دی مـە ئـەڤ پروژە پێشکێش کر، و ئەو کەسێن مە دیتین بەرێز (نەوشـیروان موسـتەفا) و کـاك (نێچیرڤان بارزانی) و بتایبەتی کاك (نێچرڤان بارزانی) دگەل پرۆژەی گەلەك یـێ پـوزەتیڤ بـوو. پـرۆژە کونفرانسـەك لسـەر بابـەتێ کوردسـتانێ د پـرۆژێ رۆژهـەلاتا ناڤەراسـتا مەزنـدا پەژرانـد و گەلەك پێ پرۆژەکێ باش بۆو و هەمی هاریکاری دگـەل مـەدا کـر بـۆ ئـەوەی ئـەڤ کونفرانسـە بهێتە بەدەرخستن.

گرنگیا مە لوێرێ دیار دبیت دەمێ بەرژەوەندیێن هێزێن مەزن و بتایبەتی ئەمریکا دزانین د چ دایە و بەرژەوەندیا مە کوردا د چ دایە

پروژێ دووێ، براستی ئەز نەشێم گەلەك لسەر باخڤم. چونکە بۆچوونا وی لسەر وێ ئەوە کو ئەم پشت راست کرین کو دەستهەلاتا سیاسی ل باشوورێ کوردستانێ وەختێ کار دکەت بشێوەکێ نهێنی ل سەر بنەمایێ دبلوماسیەتا نهێنی لسەر وی پرۆژەی هندەك پێشڤەچوون هەنە، ئەز زێدەتر نەشێم باخڤم.

دەستەکا روناکبیرێن کوردستانێ کینە؟ و ژ چەند کەسان پێك هاتیە.

ب:ژ سێ کەسان پێك دهێت (ئەز و تحسین قادر و ئێك نوکە بوویە وەزیر دحکومەتا ئێکگرتیا کوردستانێ دا و هەروەسا کاك سەلیم بابان کو کوردەکێ رۆژهەلاتا کوردستانێیە و چالاکە دبوارێن سیاسەتێن کوردی دا.

ژلایێ راگەهاندنا و نڤیسەر و رەوشەنبیر و ئەکادیمیێن کوردی چەوا پێشوازی ل پرۆژێ هەوە هاتە کرن؟

ب:ئەڤ پروژە پار مە ب دبلوماسیەتەکا نهێنی پێشکێش کر. ئانکو مە نەگەهاندە دەستێ چ میدیایا، ژ بەر کو ئەم دا بەرسڤەکا فەرمی ژ دەستهەلادارییا سیاسی ل کوردستانێ وەربگرین. و ئەگەر ئەو بەرسڤ گیرو بۆو، پاشی ئەم دێ نەچار بین ڤی پروژەی ئێخینە دەستێن میدیایا بشێوەکێ بەرفرەه لێ پشتی بۆرینا سالەکێ هەردوو پروژە ئێخستە دەستێ میدیایا و مە نەدیت چ دژایەتی هەیە لسەر مە چ ژلایێ دەستهەلاتێ یان جەماوەری ڤە. ومیدیاییێن کوردستانێ بشێوەکێ باش بەرچاڤکر و بتایبەتی رولێ کۆڤارا (مەتین) ئەم ب بەرز د نرخینین دڤی بوارىدا کو گرنگیەکا باش دایە ڤان هەردوو پرۆژا.

:کتور تو دبێژی ئەڤ پروژێن جەنابێ تە بەحس کرین، ژبلی کوردستانا باشوور، کوردستانا باکوور، ئەمریکا، تورکیا ئەوروپا دئامادەنە بێشوازیێ ل پرۆژەکێ هوسا بکەن یان چالاککرنا ڤی پرۆژەی بکەن؟

ب: پرسیارەکا گەلەك گرنگە، بەری ئەم پرۆژەی پێش کێش بکەین مە ئەڤ پرسیارە ژ خۆ کریە و دهەر هەولەکا دبلوماسیدا د ڤێت ئەڤ پرسە بهێتە کرن، ئەرێ گەلو ئەو دوو لایەنێن ململانێ کو (p.k.k) و (تورکیا) نە، یا راستی ئەوە بێژین لایەنێ ناسیونالیزمێ کوردی د (تورکیا) دا بگشتی و بتایبەتی (p.k.k) ل رەخەکی و (تورکیا) لرەخەکێ دی، و مە ئەڤ پرسیارە ژ خوە کریە و گەهشتینە وێ باوەریێ کو قەناعەت ئینانا (p.k.k)ێ لسەر پرۆژەی کو یێ گونجای بیت بۆ وان ئەو قەبۆول بکەن چەکی دانن و بهێنە دناڤ پرۆسا سیاسیدا ل تورکیا کارەکێ گەلەکێ ب ساناهی نابیت، بەلێ رازی کرنا تورکیا ژی کارەکێ ب ساناهی نینە، بەلێ ب قەناعەتا مە رولێ ئەمریکا دڤێ مەسەلێ دا دێ رولەکێ کارێگەر بیت و دێ (تورکیا) بەرەڤ رازیبوونێ بەت.

و ئەڤ وارێ هەیێ پراکتیکی دناڤ پروژەی دا مە گەلەك ڤەکری بەحس نەکریە. بەلێ هزرا مە ئەم پرۆژەی پێشکێش بکەین و ئەگەر سەرکردایەتیێ ژ مە خواست، ئەم دێ پلانەکا تەفسیلی دەینێ کا چەوا پێنگاڤ پێنگاڤ بۆ سەرکەفتنا ڤی پروژەی کار بکەین.

ئەڤ تشتێ مە ژ بەرێز (نێچیرڤان بارزانی) سەرۆکێ ئەنجوومەنێ وەزیران بهیستی، تا رادەکێ زۆر د لخوشکەر بۆو و نێزیکی ١٠٠٪ دگەل روحا پرۆژێ مە دئێکگرن.

ئەمریکا ژی هندەك ئیشارەتێن بڤی رەنگی لسەر زاردەڤێ بالیوزێ خۆ ل عیراقێ داینە؟

ب:بەلێ ژ بلی کو بالیوزێ ئەمریکا ل عیراقێ (زلمای خەلیل زاد) بەری سێ هەیڤا راگەهاندنەك گەلەك بالکێشدا ل سەر ڤێ چەندێ کو دبێژیت: ئەگەر کوردێن عیراقێ رابن بۆ رولێ ناوبژینکرنا دناڤبەرا (p.k.k) و (تورکیا) ئەڤە دێ تشتەکێ باش بیت.

ئانکو ئەڤ خالە گەلەکا گرنگە بهێتە بکار ئینان کو حەز و تێگەهشتنا ئەمریکا بۆ چارەسەرکرنەکا دبلوماسی ب بۆونا (p.k.k) د باشوورێ کوردستانێ دا.

ب هزرا وە ئەمریکا گەهشتیە وێ باوەریێ کو کورد دشێن هەڤسەنگیا تەرازییا بەرژەوەندا راگرن؟ یان ئەگەر نە ژبەر چ؟ و ئەگەر بەلێ چەوا؟

ب:ئەز باوەر دکەم د وان سێ سالێن بووریدا، دەستهەلاتا سیاسی ل باشوورێ کوردستانێ هەتا سنورەك باش د وان بەلانسا باشی گەهشتیە و دخازیت هەتا رادەك باش وان بەلانسا بکاربینیت دبەرژەوەندا نەتەوەیا کورد بشێوەکێ گشتی ل کوردستانا مەزن، بەلێ گەلەك بتایبەتی ل باشوورێ کوردستانێ، باوەر دکەم سەرکردایەتیا سیاسی ل باشوورێ کوردستانێ سەرکردەك براگماتیە بەلێ باوەر دکەم کو ل باشوورێ کوردستانێ بۆارامە زێدەترە وئەم هندەك ژ ئیماکنیاتێن خو ل باشوورێ کوردستانێ بێخینە د خزمەتا نەتەوا کورد ل کوردستانا مەزن، ڤێجا ئەڤ روحا هەردوو پرۆژایە، براستی ئەو دەلیڤا چێ بۆوری ل

ل عیراقێ : کورد ئەسیرە و کەرکوک رەهینەیە

باشوورێ کوردستانێ ئەم باوەر دکەین کو هەمی کورد ل هەمی دونیایێ هەتا ل ئێکەتیا سوڤیێتا بەرێ ب بەرزی ڤێ چەندێ د نرخینن، وفەرە لسەر باشوورێ کوردستانێ گرنگیێ ل بەشێن دیێن کوردستانێ بدەت و بشێوەکێ پوزتیڤ تێکەلی کێشا کورد ببیت ل پارچێن دیێن کوردستانێ.

ئێك ژ خالێن گرنگ دپرۆژەیدا ئاشتی دناڤبەرا کورد و تورکادا هوین باوەر دکەن کو تورکیا ب وێ سەر هشکیا خو یا ئامادەبیت و بهێتە دروینشتنا ئاشتیێدا و ملکەچ بیت بۆ هندەك داخازێن مللەتێ کورد.

ب:بەلێ ئەز باوەر دکەم کو ململانێ ل تورکیا د (٨٣) سالێن بووریدا، هەر ژ دەستپێکا دامەزراندنا دەولەتا تورکیا دا، هەتا نوکە ململانەکا دناڤبەرا ئایدولوژیا کەمالیزمێ و ئایدولوژیا لیبرال دیموکراس کو ئەڤە دوو پرۆژەنە دژی ئێکن، ئەز باوەر دکەم کێشا کورد دناڤ ڤێ ململانێدا د پرۆژەك لیبرال دیموکراسدا جهێ خو دگریت.
وە ئەگەر ئەم هەلویستێن تورکیا بەراورد بکەین بەری پازدە سالا دگەل ئەڤرۆ، گەلەك گورانکاری ب سەردا هاتینە و گەلەك ریفورم چێ بۆوینە، کو داکوکیێ دکەن ڤەکرنەك هەبیت بەرامبەر کێشا کوردی و ئەڤەژی دێ بیتە ڤەکرنەك بەرامبەر بەشداری کرن د ئێکەتیا ئەوروپا دا، هەروەسا ئەمریکا ژی بشێوەکێ باش یا هەول ددەت کێشا (p.k.k) ب ئاشتیخوازانە چارەسەر بکەتن.

ژوان خالێن سەرنج راکێش دپرۆژێن هەوەدا ئەوە کو هەوە گەلەك پشتگیری ب گلوبالیزمێ کریە، هوین باوەر دکەن کو گلوبالیزم دێ بیتە زامنێ ب دەستڤەئینانا مافێن کوردان.

ب:ئەز باوەر دکەم پرۆژێ ئێکێ ئەوژی بابەتێ کوردستان دناڤ پرۆژێ رۆژهەلاتا ناڤەراستا مەزندا گرێدانەکێ دگەل گلوبالیزمێ چێ دکەت، ب ڤەناعەتا مە پرۆژێ رۆژهەلاتا ناڤەراستا مەزن یا ئەمریکی، باوەر دکەم ناڤ ئینانەك هەرێمی یە بۆ پروسەی گلوبالیزم یان پروسەی سیستەمێ نوییێ جیهانێ بۆ زال بوونا ئەمریکا د دەڤەرێ دا.

ئـەم بباوەرین ئـەڤ مەسـەلەیا رولێ كـورد دنـاڤ پـرۆژێ رۆژهـەلاتا ناڤەراسـتا مەزنـدا، مـە گەلەك رەخاڤە یێ پەیوەندیدار كری. كو بەرژەوەندیێن كوردا دگەل ئەمریكیا یـەكامگیر دبـن ئانكو تەفاعلێ دكەن كو دگەهیتە وی ئاستی كـو كـوردا بكەتـە عنصـرەكێ جدی و گـرنگ و د سـتراتیژییا مـەزن یـا ئـەمریكا دا د رۆژهـەلاتا ناڤەراسـت دا. چـونكە ئـەڤ پـرۆژی رۆژهـەلاتا ناڤەراستا مەزن، پشتی (١١ سپتمبەرێ) ژلایێ ئـەمریكا ڤـە هاتیـە پێشـكێش كـرن گەلـەك دژی دەنگ بۆ دەركەفتن و حـەتا ژ هەڤپـەیمانێن وێ بـوون وەكـی توركیـا، كـو توركیـا نـەرازیبوونا خو دەرئێخست دەربارەی پـرۆژێ رۆژهـەلاتا ناڤەراسـتا مـەزن ژ بـەر كـو ئـەڤ پـرۆژە دێ بیتـە هوكارێ گوهورینا نەخشێ سیاسیێ رۆژهـەلاتێ وئێـك ژوانـا كـو (مصـرە) و گەلـەك وەلاتـێن عەرەبی، ژبـەر هنـدێ ئـەم وەكـی كـورد وەكـی نەتـەوەی كـورد بباوەرین ئـەڤ پـرۆژە دقازانجا كـوردا دایــە و بخێرهــاتن لێ بهێتــەكرن. هــەر گورانكاریــەك د پێشڤەچــوونا ئــابۆوری یــان كومەلایەتی یان دیموكراتی یان ماڤێ مرۆڤی و رەوشا ئافرەتێ كو ئەڤە خـالێن سـەرەكی نـە د پرۆژێ رۆژهەلاتا ناڤەراستا مەزندا و دڤان بۆارادا كورد دێ مفای وەرگرن.

بدیتنا هەوە ئەم كورد ب هاتنا ڤی پرۆژەی (پروژێ رۆژهـەلاتا ناڤەراسـتا مـەزن) دێ چ مفادار بین؟ یان ب نەگەهشتنا ڤی پرۆژەی بۆ كوردان دێ چ زیان هەبن؟

ب:باوەردكـەم كـو ب نـەهاتنا ڤـی پـرۆژەی ئـەم دێ زیـانێ ببـینین چـونكە بـاییێن گورانكاریـا لدەڤـەرێ ب كاریگـەریا ئەمریكایـە، و ئـەم خـۆ ژ بـازنێ رۆژهـەلاتا ناڤەراسـت دەربـێخین. بباوەرم ئـەم دێ ژ وان گورانكاریـا بـێ بـەش بـین، ئـەم پتریـەكا گەلـەك گـرنگ نینـین، بـەلێ گرنگیا مە لوێرێ دیار دبیت دەمێ بەرژەوەندیێن هێزێن مـەزن و بتایبـەتی ئـەمریكا دزانـین د چ دایە و بەرژەوەندیا مە كوردا د چ دایە. و چەوا ئەو بەرژەوەندیێن مـە دگەل یـێن وان ب شێوەك هارموونی دكەڤیتە حالەتەك هارموونی.
ئەز دبێژم لڤێرە كورد قازانج دكەت ل رۆژهەلاتا ناڤەراست دا.

د پـرۆژەیدا ئـەم (p.k.k)یێ گەلـەك جـارا دبیـنین، لێ بزاڤـەكا دی ژی ل بـاكوورێ كوردستانێدا هەیە، هوین وەك روناكبیرێن كورد و خودان دوو پرۆژێن گرنگ، هوین بزاڤا كـوردی ل وێرێ د چ ئاست دا دبینن، ئایا د ئاستێ ڤێ دان و ستاندنێ دانە و ببنە فاكتەرەكێ گرنگ؟

ب:پرسیارەكا گەلـەك گرنگـە. وێ رامـانێ ددەت كـو تـەنها فاكتـەر و تـەنها ئەكتـەر د سیاسـەتا كوردیدا ل باكوورێ كوردستانێ تەنها(p.k.k) نینە، راسـتە ئـەو هێزەكا سـەرەكیە، بـەلێ ل جەم وێ ژی كومـەلگاییێن مـەدەنی و حـزبێن سیاسـی هەنـە، راسـتە بنـاڤێ كـورد و كوردسـتان نینە، بەلێ ئەڤ حزبە د خـزمەتا دۆزا كوردانە. و هندەك ژوان خۆ لســەر ئاســتێ هەمی

(P.K.K) نە تەنها ئەكتەرد سیاسەتا كوردیدا ل باكوورێ كوردستانێ

توركیادا خۆدایە نیاسین و خەلكێ تورك ژی بۆوینە ئەندام دوان حزبادا. بەلێ د بنەرەتدا پەیدابوونا وان لسەر بانگەشە و بەرگریكرنا لسەر كێشا كورد و بۆ كێشا كوردە. ئانكو د تەكنیكا چارەسەركرنا ململانێدا پێدڤیە ئەو لایەنێ كو رادبیت ب هەولا دبلوماسی بۆ چارەسەركرنا ململانێ ئەكتەرا باش بخوینیت و نەخشا ئەكتەرا لبەر چاڤێن وی بیت د لایەنێ توركیدا، دەولەتەك توركی ب رەسمی هەیە و ئەم دزانین كیە و چەوایە؟

بەلێ د لایەنێ كوردیدا ئەز باوەردكەم كێشە ئالوزترە حەتا نهو ل باكوورێ كوردستانێ چەترەك نینە كو هەمی هێزێن كوردستانێ كوم كەتن و ئەم ب وی چەترێ را باخڤین، و هزرا پرۆژێمە ئەوە كو ئەڤ پرسیارە بۆ دەستهەلاداریا سیاسی بهێلین، یان ئەگەر دەستهەلاتا سیاسی حەز بكەن دگەل مە (خودانێن پرۆژێ) هەڤ پەیڤینا بكەن كا ئایا ئەم دێ چەوا ژلایێ عەملیڤە ڤی پرۆژەی جێبەجێ كەین، ئەڤ پرسیارە گەلەك گرنگە كو ب دوو شێوا دبیت، ئەوژی ئەم وەكی خودانێن پرۆژەی دگەل دەستهەلاتا كوردی باخڤین و پلانەكا عەملی دارێژین. یان دەستهەلاتا سیاسی بخو پێ رابیت، بۆ نموونە تیمەك ژ مەكتەبا سیاسیا پارتی دیموكراتی كوردستان و تیمەك ژ مەكتەبا سیاسیا ئێكەتیا نیشتمانیا كوردستانێ و هندەك كەسانێن شارەزا تیمەكا مەزنتر چێكەن، بۆ ئەوەی وەلاما ڤێ پرسیارێ د پێنگاڤێن عەمەلیدا بهێنە دان.

M عیراق دناڤبەرا پێشكەڤتن و پاشڤەمانێدا، عیراق دناڤبەرا سێ هێزێن ژێك جودا دا، دناڤبەرا كورو عەرەبادا، هێشتا پەیوەندیێن كورد و عەرەبا نەكەتینە قوناغا باوەریێ بەلكو لسەر ئێك و دوو ب گومانن.

هوین ڤان پەیوەندیا چەوا دبینن و چەوا د هەلسەنگینن؟

ب:ئـەڤ پرسـيارە گەلـەك گرنگـە، و بەرسـڤا وێ ژی گەلـەك بەرفرەهـە حـەز دکـەم ژ رۆژا شکەسـتنا دکتـاتوری دەسـت پـێ بکـەم. مـن دوو نامـە نڤیسـینە بـۆ سـەرکردایەتیا پـارتی و یەکێتی، تێدا من بەحسێ هندەك سیناریویا کریە کو لبـەراهیا مەنـە، ئێـك ژوان باوەریا مـن ئەو بۆ کو ل عیراقێ خوین دێ رابیت. و ئەو نامە هێشتا لدەف منن و کۆڤارا مـەتین دکاریـت وەکـی خـو بەلاڤـە کـەتن. و حـەتا ئـەوێن کـو ب هاریکاریـا ئـەمریکا دەسـتهەلات وەرگرتـی، ئحتماله ئەوژی بەرامبەر ئەمریکا بکەڤنە د شەریدا بۆ دەرکرنا ئەمریکا ، خالا سـیێ پـرۆژێ بریتـانی یـا چـێکرنا دەولـەتا عیراقـێ پـرۆژەك نەسـەرکەفتیبۆو. و پێـدڤیبۆ لسـەر کـوردا لدەستپێکێ پرسیارا ئەمریکا بکەن بێژن ئەگەر(٨٣) ساله پرۆژێ دەولـەتا عیراقـێ یـا بریتـانی سەرکەفتی نەبۆو د بەرهەم هێنا وەلاتەك پر هـارمووني، ئایـا ئـەمریکا ب چ ئـامراز د هـەمان پـرۆژەیدا ب سـەرکەڤیت. ئەڤـە هنـدەك پرسـیارێن جـدی بـۆون کـو دوێ نـامێدا مـن ئـامـاژە پێکربـوون. بباوەریـا مـن ئەگـەر ئـەمریکا هـەر دسـەر هـەمان پـرۆژێ بریتـانی بچیت دبیـت نەبەس عیراقێ بەلکو کوردستنانێ ژی ژدەست بدەت.

نوکە و پشتی سـێ سـالان ژ فەراهـەمکرنا دەولەتـەکا عیراقـی یـا ئێکگرتـی ب قەناعـەتا مـن ئەڤ پرۆژە هێشتا کامل نەبۆویە بـەلکو کومەلـەکا تەنگەژەو و گرفـت و ل بـەراهیا مەنـە. کـو گەلەك بابەتێن مەزن و هەستدار هاتینە پاش ئێخستن و مخابن کـوردا ژی لسـەر خـۆ قـەبۆول کریە و ژوانا مەسەلێن ستراتیژینە بهێنە پاش ئێخستن هەتا وەختەکێ دی. د ڤێـرەدا عـەرەب دێ ڤێ دەلیڤێ بخو بکار ئینیت بـۆ بـێ بـەهەرکرنا کـوردا ژ وان مـافێن رەوا. و بتایبـەتی کێشا کەرکوکێ. ئەز باوەر دکەم کورد ل باشوورێ کوردستانێ نوکە وەکـی ئەسـیر دهێتـە بکارئینـان و رەهینە ژی کەرکوکە. و کەرکوك وەکو رەهینـە دهێتـە بکارئینـان بـۆ ئـەوەی کـورد نەشـێت بچنە ئەلترناتیفەك دی، کورد ناچیتە ئـەلترناتیفێن سـەربخوی بـێ کـەرکوك و کـەرکوك ژی چارەسەر نەبۆویە. ئەڤە کێشەکا گەلەك گرنگە. هەرچەوا بیت ئـەوا مـن دڤێـت بێـژم ئەوەیـە کو پشتی سێ سالا ژ نوکە هنـدەك کێشـێن جـدی هەنـە، دوو ژوان گەلـەك د گـرنگن. ئێـك: مەسەلا دابەشکرنا عیراقێ نوکە ل ئەمریکا نەما ئاخفتنەك لسـەر میـدیا و رۆژنامـا دا، بـەلکو ئەڤ بابەتـە ب تونـدی کەفتیـە دنـاڤ ئیـدارا ئـەمریکیدا. د دوو هـەیڤێن چوویـیدا ل وەزارەتـا دەرڤەیا ئەمریکی و ل کونگرسـێ ئـەمریکی دوو پێشـنیار بـۆ سـەرۆکێ ئـەمریکی هاتینـە، کـو پێدڤیە عیراق بهێتە چارەسەرکرن و چارەکرن ژی د دابەشـکرنا وێدایـە. ئەڤـە پێشـکەفتنەك گەلـەك گرنگـە، و (بـۆش) ب فـەرمی رادگـەهینیت کـو نوکـە پلانـا دابەشـکرنا عیراقـێ لبـەر دەستێ مە نینە. ئانکو ئەڤ تشتە ڤەکری هێلایە. ئەز باوەر دکـەم مەسـەلا دابەشـکرنا عیراقـێ ئـەڤرۆ و پشـتی سـێ سـالان د هەولدانـەکا جدیدا بـۆ دروسـتکرنا دەولـەتا عیراقـێ، ئـەڤرۆ ژ هەمی رۆژا نێزیکترە و لهەمی رۆژا مومکینترە. کێشا دووێ ویا گـرنگ پێدڤیـە سـەرکردایەتیا سیاسـی ل کوردسـتانێ ئاگەدار بیت، ئـەوژی مەسـەلا خـو ڤەکێشانا هێـزێن ئەمریکایـە، ئـەم

دزانین کو ب شێوەکێ عەقلانی دگەهینە وی ئەنجامی کو ئەمریکا تەحەملا وێ شکەستنێ ناکەت، ئانکو ڤەکێشانا وێ ژ عیراقێ هەروەکی ڤێتنامێ ئەڤە ئەمریکا تەحەمل ناکەتن، ژلایەکێ دیڤە ئەز باوەرم مەسەلا خوڤەکێشانا ئەمریکا

دناڤ میدیا و بسپۆرادا نەمایە، بەلکو چوویە دناڤ ئیدارە و کونگرێسێ ئەمریکیدا و ل کونگرێسێ ئەمریکی دەنگ دان لسەر هاتکرن ل رۆژێن داویی دا کو ل عیراقێ بمینن. نهو و حەتا دووماهیا سالا(٢٠٠٨) خوڤەکێشانا ئەمریکا دێ بیتە راستیەك ئەگەر خو ڤەکێشانا ئەمریکا بۆ راستیەك دوو سیناریو لێ پەیدا دبن.

١-ئەوە ئەمریکا عیراقێ و کوردستانێ پێکڤە بجە بهێلیت بۆ خەلکێ وێ.

٢-ئەمریکا ئەگەر خۆ ژ عیراقا عەرەبی ڤەکێشیت ژبەرهندێیە کو عەرەبا نەڤێت ئەمریکا ل وێرێ بیت، بەلێ کورد ل کوردستانێ حەز دکەن ئەمریکا بمینیت.

ب باوەریا من ب نەمانا ئەمریکا دێ زیانەکا مەزن و ئیستراتیژی گەهێتە کوردان و تووشی شکەستنەکا مەزن دبیت. ژبەر هندێ ئەلترناتیڤ ئەوە کو ئەمریکا دەستێ خو ب کوردستانێ ڤەبگریت. و مودیلا(کوریا باشوور) کو بەری دوو سالا من بەرچاڤکری، ئەوژی ئەوە کو ئەگەر ئەمریکا بگەهیتە وی ئەنجامی کو عیراقا عەرەبی ب دەست نائینیت و عیراقا عەرەبی نەبیتە دوستێ ئەمریکا هەرچەندە ئەمریکا ب ملیاراتا دولار لسەر خەرجکرینە، لێ ل عیراقێ بەشەك هەیە ئەوژی کوردستانە ئەو دخوازیت دگەل ئەمریکا د پرۆژێ رۆژهەلاتا ناڤەراستا مەزندا و د هەر حساباتەکا ئیستراتیژیدا پێکڤە بەرەڤ ئایندەی هەڤپەیمانیەکا جدی دناڤبەرا واندا هەبیت. وەختێ ئەمریکا د شەرێ(کوریا)دا گەهشتە وێ باوەریێ کو دناڤبەرا (سفر) و (سەد) ژمارەك هەیە، ئەوژی ئەوە کو سیاسەتەك پراکماتی (عەمەلی)، بەشەك ژ کوریا سیستەما کومونیستێ بجە بهێلیت، بەلێ دەستێ خو بگریت ب بەشەکێ دیتر ژ کوریا کو ئەوژی(کوریا باشوور)ە، ل وێرێ هەڤپەیمانەك بخو چێکر سیستەمەك دیمۆکراتی و ئابۆوریەکا پێشکەفتی و هەڤپەیمانیەکا بهێز دگەل ئەمریکا هەردوو لایەن تێدا قازانج بۆون.

ئایا گەلو پرس ئەوە دبیت دچارچۆڤێ شەرێ ئەمریکا بەرامبەر تیرورزما جیهانی و توندەروا ئیسلامی، ئەڤ هەڤپەیمانە یا کو لسالا(١٩٥٢) هاتیە ئاڤاکرن دگەل(کوریا باشوور) جارەکا دی بهێتە دووبارەکرن ب نموونا کوردستان و ئەمریکادا؟

ئەز باوەردکەم رویدان یێ بەرەف وێ بۆچوونێ دچن کو ئێك ژ وان سیناریویا جێبەجێ بێت.

ڤێجا د قازانجا ئەمریکا و کوردا دایە، هەر ژ نهو دگەل وی پرۆژەی یێ کو ئەز دبێژمێ(پەرالێت) یان(پرۆژێ هاوتەریب) کار بکەن.

پرۆژێ نهو یێ کو کار لسەر دهێتە کرن، عیراقەك فیدرالی دیموکراتی یەکبۆون، بەس پرۆژا(هاوتەریب) ئەوە کو کوردستان بەرەڤ سەروەری و نەتەوەیی بچیت. چونکە پێدڤیە ئەمریکا ژی بزانیت، کوردستانێ ئەو ماف نینە وەکی هەرێمەکا فیدرالی لدیف دستوورێ نهو یێ عیراقێ، داخازا مانا هێزێن ئەمریکا بکەت و هەڤ پەیمانەکا سەربەخۆ دگەل ئەمریکا مور بکەت. ئەگەر کوردا سەروەریەکا نەتەوەیی ل باشوورێ کوردستانێ نەبیت ئەوان مافێ داخازیا مانا ئەمریکا ل باشوورێ کوردستانێ نینە.

تە د گۆتنا خودا بەحسێ کەرکوکێ وەکو رەهینە کر، ئەم دبینین ئەڤرۆ بزاڤا سیاسیا کوردی گەلەك گرنگیێ و پشتبەستنا خۆ یا ب وان مافێن د دەستووریدا هاتینە نڤیسین و پشتبەستنا خۆ پێ دکەت. هەوە چەند باوەری ب ڤی دستووری هەیە و چەوا د هەلسەنگینن؟

ب:باوەر دکەم کێشا کەرکوك کێشەکا ئالۆزە و ب زەحمەتە و گەلەك وەخت ژ کوردا چوویە، دڤان هەر سێ سالێن بۆوری گەلەك کێم تشت بۆ کەرکوکێ هاتیە کرن. ئێك ژوان فاکترا ئەو ناکوکیا دناڤبەرا پارتی ویەکیتیدا د وەختەکێ هەستدار دا، نهو ئەم بەرەڤ هندێ دچین کو پارتی و یەکیتی گەهشتیە وێ باوەریێ کو کوردا هیچ ئەلترناتیڤێ دی نینە ئەگەر ئێك دەست و ئێك دەنگ نەبن.

ئەگەر ئەڤە نەبیت ئەم وەکی کورد دێ روبەروی کارەساتەکا نەتەوەیا مەزن بین.

ژلایێ دستووری ڤە، باوەر دکەم دناڤ دستووریێهەمیشەیێ عیراقێ دا، کو هێشتا ئەڤ دستوورە بدویماهیك نەهاتیە، ئەڤەژی لدیف رێکەفتنەکێ کو لیژنەکا پەرلەمانی بهێتە دانان و ئەو لیژنە پێداچوونی ددستووری دا بکەت و گەلەك بابەت تێدا بهێنە گوهورین.

نهو تەوازناتێن سیاسی ل سەر عەردێ عیراقێ، ئەز باوەردکەم د بەرژەوەندیا کوردا دانینە، ئەگەر ئەم لسەر بنەمایێ هەماهەنگیێ جارەکێ د سەرکەفتی بن ب باوەرا من سێ جارا دێ داکەڤین.

جارەکێ ژ بەر خاترا سوننا دێ تەنازلێ کەین و جارەکێ ژ بەر خاترا شیعا و جارەکا دی ژبەر خاترا هەردووکا بەلێ ئەو دێ جارەکێ بۆمە تەنازلێ کەن.

ئەڤە وێ چەندێ دگەهینیت کو ئەم د شەرەکێ ناهەڤسەنگ داینە، دهاوکێشەکا سیاسی یا مەزنترا کو ئەز باوەر دکەم دچارچۆڤێ عیراقێ نارواوەستێت بەلکو چارچۆڤێ هەرێمایەتی و جیهانێ ژی دگریتە خۆ و کومکارا عەرەبی ژی پەیوەندیدار دکەت.

ئەوا ل دستووریێ کاتی ل ماددێ (٥٨) لدۆر مەسلا کەرکوکێ هاتیە گۆتن، یاکو هاتیە قەبۆلکرن د ماددا (١٤٠) ددستووریێ هەمیشەیێ عیراقێ دا دوی مادەی دا هندەك خالێن لاوازیێ تێدا هەنە، ئەز باوەردکەم لایەنێ عەربی دێ بکارئینن بۆ نموونە، ل دووماهیا

ماددێ (٥٨) دا،دبێژیت: ئەڤ هەمی ئاسانكارییە پێدڤیە بهێنە كرن بۆ ئاسایكرنا بارودۆخێ كەركوك ب مەرجەكی دگەل بنەماێین داد پەروەریێ دژ نەبیت" بنەمایێن داد پەروەریێ چنە؟ ئەگەر ئەم دستووری بخوینین ل ماددێ (٢٣) چ دبێژیت " بۆ هەر عیراقیەكی هەیە ل هەر جهەكێ عیراقی خاوەندار بیت و بژیت" ئانكو ماددا (٢٣) دێ هێتە بكارئینان وەكی چەكەكی بۆ هێشتنەوەی ئەو عەرەبیێن كو ئەم دبێژینێ (مستوطن) یان هاوردە. ئەڤە كێشەكە ژ وان كێشا.

كێشا ریفراندوم باوەر دكەم بخۆ كێشەكە وەكی من ل هندەك جهێن دی ژی بەحسكریە، دوو ریفراندوم هەنە، ئێك ژوانا ئەوە كو ریفراندوم هێزەكا بریاردانێ نینە، بەس راوێژكاریە (استشاری) ئەڤە بۆ نموونە ل (سوید) دیڤچوونا دیمۆكراتییێ یە و ل هندەك جهێن دی هێزەك بریاری هەیە.

د ماددا (٥٨) یان (١٤٠) دا نەهاتیە دیار كرن كو ئەو ریفراندوم یا كو ل كەركوكێ دهێتە كرن، (استشاری) یە یان (اقراری) یە؟

دوماهیك جار دوی ماددەی دا تشتەك هاتیە دەربرینكرن كو دبێژیت " الاستفتاءلاظهار ارادة السكان" ئانكو نابێژیت بۆ بریار دانا چارەنڤیسێ كەركوكێ.

هەروەسا فاكتەرێ وەختی ژ هەمیا گرنگ ترە، نهو دوو هەیڤا پەرلەمان دێ كەڤیتە دبێن ڤەدانێ دا هەر ژ (٧/١)تا (٩/١) پاشی (٩/١) ئەو لیژنا پەرلەمانی دێ هێتە دانان. چەوا دێ هێتە دانان؟ چ هەماهەنگی دێ هێتە كرن؟ ئەوژی دێ وەختی كێشیت.

بۆ وێ لیژنێ ژی چوار هەیڤ دڤێن هەتا پێدا چوونێ لسەر دستووری دكەن. ئەو دستوور جارەكا دی دێ ڤەگەرێتە پەرلەمانی، ئەم گەهشتینە سالا(٢٠٠٧) و ل(٢٠٠٧/٣/٣١) پێدڤیە ئاسایكردنەوە تەمام بیت و ل (٢٠٠٧/٧/٣١) پێدڤیە ئامار بهێتە كرن و ل (٢٠٠٧/١٢/٣١) ریفراندوم لسەر بهێتە كرن. ئانكو هەتا (١١/٣١) مە وەختەكێ گەلەكێ كێم یێ هەی، ژبەر هندێ د هندەك راگەهاند و گفتوگوێن میدیاییدا من گوتیە نهو فاكتەرێ وەختێ گەلەكێ گرنگە و هەر رۆژەكا ئاڤا دبیت سەركردایەتیا كوردی پرسیار ژ خۆ بكەت. ئایا ئەڤرۆ بۆ كەركوك چ هاتیە كرن.

لێ ئەگەر سیناریویا دووێ ببیتە راستیەك، ئەوژی ئەوە كو ئەمریكا د ئستراتیژیەتا خو یا پێنجیساڵێن داهاتیدا بینا بكەت لسەر كوردستانێ، ئەمریكا كوردستانێ ناخوازیت. ئانكو ئەمریكا دێ هەمی شیانێن خو خەرج كەتن كو كوردستان وەكی ئیسرائیل نەبیتە بارگرانیەك لسەر وێ چ ژ لایێ لەشكەری و چ ژلایێ ئابۆوریڤە. بەلكو بەروڤاژی ببیتە فاكتەرەكێ پوزەتیڤ بۆ ئەمریكا بۆ بەرهەمهێنان و پێشڤەبرنا كوردستانێ و بینا لسەر دەولەمەندیا خو نەك یا ئەمریكا. تەنها و تەنها ئەوا ئەز دبێژمێ(التكامل الاستراتيجي) ل دەڤەرێ، كوردستان یا ببی خالەكا گەلەك گرنگ وەكی قوقاز وەكی خەلیج وەكی رۆژهەلاتا

ناڤەراست بشێوەکێ گشتی، وەکی ناوچێن دەولەمەند د لایەنێ گازێدا کو ئەڤە هەمی هوکارن کو ئەز بباوەرم د سیناریویەك داهاتیدا ب ئەگەرەك زێدە کو ببیتە راستیەك.

دکتور د پروژێ دوویێدا، تو نابینی چەپەرێ لەشکری (خودان هزرێن لەشکەری) ل عێراق و تورکیا جارەکا دی وەکی بەرێ ژبو لێدانا بزاڤا کوردی کاربکەن؟

ب:پرسیارەك گرنگە و مە د پروژەیدا ئاماژەك وەسا دایە کو عیراقا عەرەبی بێ باشووری کوردستانێ، لسەر دەستێ(جەعفەری) هەول دا د دووسەرەدانا دا ئێك ئاشکراو یا دی نهێنی بۆ ئەوەی لسەر شێوازەکێ کلاسیکی کەڤنار جارەکا دی دناڤبەرا بەغدا و ئەنقەرەدا هوکارێ کوردی بهارن ل بن فشارەك هاوبەش دا کو (p.k.k) نەچارکەن باشووریێ کوردستانێ بجه بهێلن. ئەڤە براستی ئێك ژوان خالا بۆ کو ئەم بیر بکەین کو ئەگەر کورد د عیراقێدا بدروستی فاکتەرەکێ یەکسانە ب عیراقا عەرەبی، بۆچی ئەو نکاریت دبلوماسیەتا خو بکەت؟
ئەڤە براستی مە ب شێوێ پرسیارەکێ ئینایە، و مە هەول دایە کو د وەلامێ دا بێژین، بەلێ باشووریێ کوردستانێ دشێت پێنگاڤەکا دبلوماسیا بڤی رەنگی پاڤێژیت. یێ عەسکەریتاری باوەریا من ئەوە کو رژێما بەغدا ئەڤرۆ ئەم نەشێین بێژین عەسکەریتاریە، بەلکو رژیمەك هەشە خو نەگرتیە حکمێ میلیشایا و ئەحزابا یێ زالە لسەر. ل رەخێ تورکی، راستە رولێ عەسکەری گەلەکە، بەلێ ب کاریگەریا نێزیك بۆونا تورکیا ب پروژێ یەکەتیا ئەوروپا ئەوێ ئەز دبێژمێ پروژێ لیبرال دیموکراسی، کاریگەریا عەسکەری ل وێرێ ژی کێم بۆویە، ل بەرامبەر کاریگەریا ئەمریکا زێدەیە ل دەڤەرێ دا و ئەز باوەر دکەم بۆچوونا ئەمریکا ل بۆچوونا پروژەی نێزیکترە حەتا ل بۆچوونا عیراقا عەرەبی ئەوا ب هێزا چەکی بشێوەکێ هاوبەش عیراق هێزێن خو بنێریت ب سەر زك وپشتێن کوردا دا دەرباز دبیت و دگەل (p.k.k)ێ شەری بکەت بۆ ئەوەی (p.k.k) ێ نەچار بکەتن بۆ ناو تورکیا.
ئەز باوەر دکەم چارەسەرییا عەسکەری چ رۆلی نابینیت بەلکو رولێ دەستپێشخەریێن دبلوماسی ژ هەمی رۆژا زێدە ترە، هەلبەتە دەستهەلاتا سیاسی ل باشووریێ کوردستانێ د گەل رولێ ئەمریکا و ب چالاککرنا رولێ ئێکەتیا ئەوروپا بشێوەك دبلوماسی بۆ نێزیککرنا وان د چارەسەریەك وەسادا ئەز بباوەرم دێ ب سەرکەڤیت.

ژوان خالێن د پروژەی دا هاتینە داخازکرن هندەك ژوانا ژ ئالیێ بزاڤا سیاسیا کوردی ڤە هاتینە بەرسڤدان، وەکی لێدانا (p.k.k)ێ ل باشووریێ کوردستانێ کو ژلایێ دەستهەلاتا سیاسیڤە هاتە رەتکرن و خالا دوویێ دەسپێشخەریا سەرۆکێ هەرێمێ کاك (مسعود بارزانی) بۆ

ناوبــژینکرنێ دناڤبــەرا تورکیــا و کــوردا دا ل کوردســتانا تورکیــا بــۆ چــێکرنا ئاشــتیەکا سەرانسەری.

ب:باوەر دکەم راگەهاندنا بەرێز "مسعود بارزانی" سەرۆکێ هەرێمێ ل واشـنتون پـر بها بـۆو. ئاماژەکرنەکا گەلەك جدی بۆو. یا کو دبێژیت چارەسـەرییا (p.k.k)ێ چارەسـەرییەك سیاسـی یە ئەڤەژی تورکیا ب جدی وەرگرتیە وەهی لایەنا ب جدی وەرگرتیە.

ئەڤـەژی ب رەئیا مـن سیاسـەتا مـە بـەرەڤ کوردسـتانی بـۆونێ دچیت، کـو بـەرێ بـزاڤێن چەکداری یێن کوردستانی د هەر پارچەکێ دا د نموونەکا نـە پیروزدا د کەفتنـە د هەڤپـەیمانا دا دگەل رژێمێن داگیرکەر و د وێ رێدا بەشەکێ دیێ کوردستانێ زیان ڤێ دکەفت.

لێ ئـەڤ بۆچـوونێن سـەرۆك (بـارزانی) و دنـاڤ کوچـکا سـپـیدا وێ راگەهانـدنێ بـدەت، ئـەز باوەر دکەم ئەڤە پێشڤەچوونەکا گەلـەکا مەزنـە دسیاسـەتێن کوردسـتانیدا، مەبەسـتا مـن ژێ کوردستانا مەزنە.

د ڤێت ئەو تەوەجـه بهێتـە پیرۆزکـرن، وبهێتـە نیشـاندان و وەکـی خالـەکا گـەش د خـەباتا سیاسی کوردستانیدا بهێنە بەحس کرن. وئەز بباوەرم کو ئەڤ تەوەجهە دگەل روحا پـرۆژەی هەڤ دگریت.

M باشە مادەم دڤێت سیاسـەتا مـە کوردسـتانی بیـت، ئـایا کوردسـتانا رۆژهـەلات رولێ ڤـان پرۆژا چەوا دبینیت؟

ب:باوەر دکەم د پروژێ ئێکێ دا یا کونفرانسێ رۆژهەلاتا ناڤەراستا مەزنـدا، ل وێـرێ کـوردێن رۆژهـەلات و رۆژئاڤـا ئـەوژی دێ بەحسـێن خـو پێشـکێش کـەن و ئـەو سـیناریوێن چـاڤەرێ ئیران وسوریێ دبن بگشتی، ئەو دێ ئەکتەرەکێ جدی بن د بەشدارییا ڤی کونفرانسیدا.

بـەلێ دپـروژێ دووێ دا، ئـەز بـاوەر دکـەم بـۆ ناوبـژینکرنێ لایـەنێ کـوردی ل رۆژهـەلاتا کوردســـتانێ گەلـــەك کـــێمتر پەیوەندیـــدارە و هەروەســـا کـــوردێن ســـوریێ ژی. ئـــەوە پەیوەندیداربیت باشوورێ کوردستانێ و دەستهەلاتا سیاسیە. و ب قەناعەتا مـن ئـەڤ پـرۆژە ل باشـوورێ کوردسـتانێ، پێشڤەچـوونەك جـودی یـە ل سـەر ئاسـتێ عیراقـا عـەرەبی ئـەم دێ بهێزتر کەڤین و ئەم دێ بدروستێ بۆ وان دیار کەین کو ئەم ئەکتـەرەکین نـە بـەس ل ئاسـتێ عیراقا عەرەبی بەلکو ئەنترنتیڤا مە گەلـەك جدی و سـاخلەمترە ل ئـەنترنتیڤا (جەعفەری) ونموونێن وەکی وی.

M: دەستەکا روناکبیرا، دەستەکا مێشکێ کورد دگـەل کەسـانێن رەوشـەنبیری و ئـەنترناتیڤێن کورد پەیوەندی چەند هەنە و د ئاست دایە؟

ب:مه پەیوەندی دگەل خەلکەکێ زۆر ژ رەوشەنبیرا یێن هەین و پشتگیریا خۆ بۆ ڤان پرۆژا کریە، چ ل دەرڤەی وەلاتی و چ ل باشوورێ کوردستانێ.
نێزیکبوونا مە ل بەرسڤا وێ پرسیارێ یە بشێوەکێ عەمەلی، مە هەول نەدایە کو رێکخستنەک بەرهەم بینن د دەوروبەرێ وێ هزرێ دا و وان پرۆژا بکەینە رێکخستنەک کوردستانی ئەڤە مە نەکریە. بەلکو مە گوتیە دەستەک ژ روناکبیرێن کوردستانێ دیاردەیەک ئێکجاری یە دگەل وێ ئێکجاریێ رولێ وێ یێ تەواو بیت. بەلێ دیارە پشتی سالەکێ روحەکا نوی کەفتیە د پرۆژەی دا و بشێوەکێ جدی هاتیە خواندن و نرخاندن داکو رولێ وان یێ جدی بمینیت.

بەلێ دکتور رەئیا گشتی ژ خالێن گرنگە بو لڤاندنا گەلەک تشتێن کو مەندبۆوین، رەئیا گشتی گەلەک یا گرنگە و گەلەک کارتێکرنا خۆ هەیە، داکو ئەلڤاندنێ ل بزاڤا گشتی بکەین کو دەمەک درێژ پاشڤە هێلا بۆو، یان گرنگی نەدابۆویێ.

ب:باوەر دکەم دوو خالێن گرنگ هەنە ئەوژی ئەوە کو رەئیا گشتی گرنگە بەلێ د دوەختێ رابردووی دا ، براستی رەئیا گشتی ل باشوورێ کوردستانێ هند رۆلێ خۆ نەبۆویە، بەلێ دگەل وەختیدا و دگەل تێبینێن مە یێن تازە لسەر باشوورێ کوردستانێ و جموجولێن سیاسی وپەراوێزا رەئیا گشتی گەلەک فەرق کریە.
خالا دووێ وەختێ مە پروژە پار سال پێشکێش کری لسەر بنیاتێ کو نەهێتە فەراموش کرن وهەر لسەرە تا دا چەکێ وان پرۆژا نەهێتە شکاندن،ومە بشێوەکێ نهێنی کریە، وباوەر دکەم سەرکردایەتیا سیاسی ژی بتایبەتی ل پرۆژێ ناوبژینکرنا دناڤبەرا (p.k.k) ێ و تورکیا دا ک دگەل بۆچوونا مەیە کو ئەڤ دبلوماسیەک نهێنیە.
لەورا ژبەر وان ئەگەرا مە خو سالەکێ دورئێخست دناڤ میدیا و رەئیا گشتی. بەلێ ئەڤرۆ و پشتی سالەکێ مە دیت کو ئەڤ تشتە پێدڤیە و د وێ سەرەدانا مە بۆ کوردستانێ ئیناى، مە دیت کو پشتگیریەک باش هەیە، وئەڤ پرۆژە بشێوەکێ فەکری ل میدیایا دا ل سلیمانیێ و هەولێر و دهۆکێ و بتایبەتی کۆڤارا مەتین مە پێشکێش کریە ئەڤەژی گروڤەکە کو رەئیا گشتی ل باشورێ کوردستانێ، خەریکە ببیتە ژمارەک گرنگە د هاوکێشا سیاسیدا و خەریکە پەراوێزا خو فراوان بکەت بەرامبەر دەستهەلاتێ.

ولدیماهیێ ئەم ژی هیڤیدارین سەرکەفتی بن و داخازێن هەوە وییێن مە هەمیا بێنە جی و گەلەک سوپاس.

گەلەک سوپاس بۆ ڤێ دەرفەتا گەلەک زێرین و زۆر سوپاس.

ژیاننامە د.بورهان .أ. یاسین

- د. بورهان.أ. یاسین ل سالا (١٩٥٦) ل ئامێدیێ ژ دایك بوویه.

- خواندنا زانكۆییێ ل مووسل ل سالا (١٩٧٩-١٩٨٠) مێژوو- ئاداب تەمامكریه.

- ل سالا (١٩٨٣) بەرەف سوید چوویه.

- ل سالا (١٩٩٥) دكتوراه تمامكریە ناڤێ ناما وی یا دكتوراییێ (كوردستان دسیاسەتا دەولەتێن زلهێز دا ١٩٤١- ١٩٤٧). وهەتا نوكه ل زانكۆییێ پێ بەردەوام بوویه.

- كومەكا بەرهەمان چاپكرینه ب زمانێ ئینگلیزی و سویدی و كوردی

- كارێ وەگێرانێ بۆ زمانێ عەرەبی كریه

- ئەندامێ كومەلا (كومیتا سویدی بۆ مافێ كوردی) وەك ئێك ژ دامەزرێنەرێن وێ یه

- ئێك ژ چالاكترین ئەندامێن كونگرێ نەتەوەیی ل سویدە

- دبزاڤا (رڤراندوم) ل جیهانێ كو ژ سێزدە (١٣) كومیتا پێكدهات، كومیتا كوردستانێ ئێك ژوان كومیتا بوو.

- بەراورد دناڤبەرا جینوساید ئەرمەن هولوكست و ئەنفال ل سوید (٢٠٠٦) (كونكرێ زانستی)

- كوماری كوردستان دناڤ پەیمانێن ناڤ نەتەوەیی دا (١٩٩٦) ل سوید (كونگرە)

ئەو سێ رەوشەنبیرێن كو بڤان هەردوو پرۆژان رابووین

١-د. بورهان أ.یاسین / دكتوراه ب مێژوویێ

٢-تحسین قادر / رۆناكبیر / وەزیر ل حكوومەتا كوردستان، وەزیر الموارد المائیه

٣- سەلیم بابان / رۆناكبیر ، چەندەها سالا ل دبوارێ سیاسیدا ل كوردستان رۆژهەلات ومەزندا كاردكەت

- ناڤێ دەستەكه لە رۆناكبیرێن كوردستانێ، ل سوید هاتیە دامەزراندن، ل بهارا (٢٠٠٥) ئەڤ دەستەكه بۆ ئێك جارا و ئێك مەبەست هاتیە دامەزراندن ئەوژی پێشكێشكرن د پرۆژێ

١- كوردستان و پروژێ رۆژهەلاتا ناڤەراستا مەزن

٢- دپرۆژێ چارەسەریا سیاسی بۆ كێشەی كورد ل باكووری كوردستان و بۆنەی پەكەكه لە باشووری كوردستان